

TAKASBANK

**SN.GENEL MÜDÜR, FON ve SERMAYE PİYASALARI YÖNETİCİLERİNİN
DİKKATLERİNE**

**Genel Mektup:309
Operasyon Müdürlüğü**

İstanbul,14/08/2001

Değerli Üyemiz, Ortaklarımız,

KONU: İMKB VADELİ İŞLEMLER PİYASASI TAKAS İŞLEMLERİ HK.

Bankamız, 19 Temmuz 2001 tarihli ve 24467 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Vadeli İşlemler Piyasası Takas Merkezi Üyeliği ve İşlemlerine İlişkin Yönetmeliğin” (Yönetmelik) 3. Maddesi uyarınca, Borsa Yönetim Kurulu kararı ve Sermaye Piyasası Kurulu’nun (SPK) onayıyla, İMKB bünyesinde açılan Döviz Dayalı Vadeli İşlemler Piyasasının takas merkezi olarak belirlenmiştir.

Yönetmeliğin 27. Maddesi uyarınca, İMKB Vadeli İşlemler Piyasasında takas merkezi, işlem yapan takas üyelerine karşı merkezi muhatap konumundadır. Ancak, piyasada gerçekleştirilen işlemlerin takası, takas merkezi nezdindeki işlem teminatları ve güvence karşılığı hesapları ile sınırlı olmak kaydıyla garanti altındadır. Temerrüt durumunda Yönetmeliğin 25. Maddesindeki hükümler uygulanır.

Vadeli işlemler piyasası takas işlemlerine ilişkin yazılım Bankamız Bilgi İşlem Merkezi tarafından yapılmıştır ve üyelerimiz vadeli işlemler piyasasına ilişkin tüm takas işlemlerini, ofislerindeki Bankamıza eş-anlı bağlı takas terminalleri üzerinden elektronik ortamda gerçekleştireceklerdir. Üyelerimizin terminallerinden takas işlemlerini yapabilmeleri için, Bankamız sistemine bağlanmalarını sağlayacak olan kullanıcı kod ve şifrelerini teslim almaları gerekmektedir. Kullanıcı kod ve şifreleri, üyelerin yazılı talimatlarında yetkilendirdikleri temsilcilerine kapalı zarf içerisinde imza karşılığı verilecektir.

Üyelerimiz, vadeli işlemler piyasası takas işlemlerini ekran bazında detaylı olarak anlatan “**Kullanıcı Kılavuzlarını**” Bankamızdan imza karşılığı teslim alabilirler.

Takas işlemleri; hesap açma, teminat yatırma, çekme, değerlendirme, hesap güncelleme (kar/zarar aktarımı) güvence fonu ve nemalandırma işlemlerini kapsamaktadır. İMKB Vadeli İşlemler Piyasasında teminatlandırma ve pozisyon takip işlemleri hesap bazında yapılacağından, üyelerimizin işlem yapacakları portföy ve müşteri hesaplarının vadeli işlemler takas sisteminde tanımlanmış olması gerekmektedir. Vadeli işlemler takas sisteminde ilgili hesapların tanımlanabilmesi için öncelikle bu hesapların “Takasbank Müşteri İsmine Saklama Sisteminde” açılmış olması ve sicil

İMKB TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş.

numarası almış olması zorunludur. Vadeli işlemler sisteminde tanımlanacak hesap numaralarının müşteri sicil nosu ile ilişkilendirilmesi, hesap cinsi ve türünün de ayrıca belirtilmesi gerekmektedir. "Takasbank Müşteri İsmine Saklama Sisteminde" hesap tanımlanması ve sicil numarası alınmasına ilişkin işlemler 178 No'lu Genel Mektubumuzda detaylı olarak anlatılmıştır.

Sistemde başlangıçta global hesap ve piyasa yapıcı hesabı açılmayacaktır. Teminatlandırma yöntemi tüm hesaplar için kontrat bazında uygulanacaktır. Aynı üye altında, aynı müşteriye ait birden fazla şahsi hesap açılması mümkün olmayacaktır.

İMKB Döviz Dayalı Vadeli İşlemler Piyasası işlem teminatlarına ilişkin esaslar Yönetmelik ve İMKB'nin 154 No'lu "İMKB Vadeli İşlemler Piyasası Teminat ve Pozisyon Limitleri Esasları Genelgesi" ile düzenlenmiştir. Bu piyasada işlem yapacak üyelerimizin işlem teminatlarını Bankamız nezdinde açılan Vadeli İşlemler Piyasası teminat hesaplarına yatırmaları gerekmektedir.

İşlem teminatı olarak, Türk Lirası, Amerikan Doları ve Döviz Endeksli Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) kabul edilecektir. Üyelerimiz işlem teminatı yatırma işlemlerini vadeli işlemler takas ekranları üzerinden; **"Piyasa İşlemleri /Teminatlar Menüünden/1.1 Teminat Yatırma Giriş-Değişiklik"** seçeneğini seçerek elektronik ortamda gerçekleştireceklerdir. Teminat yatırma işlemi; giriş/doğrulama ve onay olmak üzere iki aşamalı yapılacaktır ve her iki aşamada da güvenlik şifresi olan **"erişim numaralarının"** girilmesi gerekmektedir.

Türk Lirası cinsinden teminatların 11 No'lu Serbest Cari Hesaplarında, Amerikan Doları cinsinden teminatların 11YP No'lu Yabancı Para Serbest Cari Hesaplarında ve Döviz Endeksli DİBS'lerin 501 No'lu Serbest Depo Hesaplarında hazır bulundurulması gerekmektedir. Yukarıda bahsedilen menü üzerinden gerçekleştirilen teminat yatırma işlemi ile, teminatlar üyenin ilgili serbest hesabından sistem tarafından otomatik olarak alınarak seçilen teminat alt hesabına aktarılacaktır.

Teminat çekme işlemleri, **"Piyasa İşlemleri /Teminatlar Menüünden/1.5 Teminat Çekme Giriş-Değişiklik"** seçeneği seçilerek gerçekleştirilecektir ve seçilen alt teminat hesabından çekilen teminatlar ilgili üye serbest hesabına otomatik olarak aktarılacaktır. İşlem giriş/doğrulama ve onay olmak üzere iki aşamalıdır ve her aşamada erişim numarası tanımlanması zorunludur.

Teminat yatırma çekme işlemleri; toplu olarak Takasbank tarafından belirtilen formatta hazırlanan dosya aktarımı yoluyla da yapılabilir. **"Piyasa İşlemleri Menüünden 2.1 Teminat Yatırma/Çekme Aktarımı"** seçeneğinden gerçekleştirilebilir.

Takasbank'a seans içinde iletilen teminat çekme talebi ayrıca İMKB'nin de onayını gerektirmektedir. Seans esnasında Takasbank ekranlarından izlenen hesap bazındaki serbest teminatlara ilişkin çekme talepleri ilgili hesabın İMKB nezdindeki kar/zarar durumu nedeniyle red edilebilir.

Seans saatleri dışında Bankamıza elektronik ortamda iletilen teminat çekme taleplerinin kabul edilebilmesi için, ilgili hesabın teminat tamamlama çağrısına

(margin call) muhatap olmaması ve talebin teminat çekme saatleri içinde iletilmesi gerekmektedir.

Teminat yatırma çekme işlemleri, Takasbank ile İMKB sistemi arasında yapılan teminat aktarım işlemleri esnasında ve Borsa normal seansının son 15 dakikasından itibaren hesap güncelleştirme işlemleri tamamlanana kadar yapılamayacaktır.

Güvence karşılığı hesaplarına yatırılacak teminatlara ilişkin esaslar, Yönetmelik ve İMKB'nin 156 No'lu "İMKB Vadeli İşlemler Piyasası Takas Üyeliğine İlişkin Esaslar Genelgesi" ile düzenlenmiştir. Güvence Karşılığı hesaplarına Türk Lirası, Amerikan Doları, Hazine Bonosu, Devlet Tahvili, Döviz Endeksli Tahvil ve Amerikan Doları cinsinden düzenlenmiş Teminat Mektubu kabul edilir. Güvence Fonuna teminat yatırma işlemi ile, teminatlar üyenin ilgili serbest hesabından otomatik olarak alınarak Güvence Karşılığı hesabına aktarılacaktır.

Güvence Karşılığı Hesaplarına yatırılacak, Türk Lirası cinsinden teminatların 11 No'lu Serbest Cari Hesaplarında, Amerikan Doları cinsinden teminatların 11YP No'lu Yabancı Para Serbest Cari Hesaplarında ve Hazine Bonosu, Devlet Tahvili ve Döviz Endeksli DİBS'lerin 501 No'lu Serbest Depo Hesaplarında hazır bulundurulması gerekmektedir.

Güvence Fonu yatırma işlemleri, "**Güvence Fonu İşlemleri/Teminat Yatırma Çekme İşlemleri Menüsünden**" elektronik ortamda gerçekleştirilecektir. İşlemler giriş/doğrulama ve onay şeklinde iki aşamalı olarak yapılacak ve her iki aşamada da erişim numarası tanımlanması istenecektir. Güvence Fonunda bulunan serbest nakit ya da nakit dışı teminatların çekme işlemleri de aynı menü üzerinden gerçekleştirilecek ve çekilen teminatlar otomatik olarak ilgili üyenin serbest cari hesabına aktarılacaktır.

Giriş ve onay işlemlerinin farklı kullanıcılar tarafından yapılması zorunludur, işlemlerde kullanılacak olan erişim numaralarının Takas Operasyon Merkezinden imza karşılığı teslim alınması gerekmektedir.

İMKB Vadeli İşlemler Piyasası işlem teminatı veya güvence karşılığı hesaplarına efektif döviz kabul edilmeyecektir. Türk Lirası cinsinden yatırılacak efektif teminatların ise, saat 14:00'a kadar Bankamıza teslim edilmesi zorunludur. Belirtilen saatten sonra gelen efektif Türk Lirası teminat yatırma talepleri kabul edilmeyecektir. Türk Lirası Efektif çekme taleplerinin ise saat 13:30'a kadar Bankamız Takas Operasyon Merkezine yazılı olarak gönderilmesi gerekmektedir.

Amerikan Doları cinsinden yatırılacak teminatların, Bankamızın muhabir hesabı olan **Citibank New York nezdindeki 36125331 No'lu hesaba** yatırılması gerekmektedir. Belirtilen hesaba yatan Amerikan Doları cinsinden teminatlar, üyelerin Bankamız nezdindeki 11YP No'lu Yabancı Para Serbest Cari Hesaplarına alacak kaydedilecektir ve üyelerin bahse konu teminatları yukarıda belirtildiği şekilde ilgili teminat hesaplarına aktarmaları gerekmektedir. Teminat yatırılmasına ilişkin takas üyesi tarafından gönderilen SWIFT talimatlarının bir kopyasının Takasbank Dış İşlemler Bölümü'ne gönderilmesi gerekmektedir. Teminat çekme taleplerinin ise, takas üyeleri tarafından SWIFT mesajı ile gönderilmesi gerekmektedir. Aynı gün valörlü işlemler için, teminat çekme talimat gönderim son saati 15:00'dır. Bu saatten sonra Bankamıza

ulaşan teminat çekme talepleri aynı gün valörle yapılamayacaktır, ayrıca teminat çekme taleplerinin gerçekleştirilebilmesi için üyenin ilgili teminatları 11 YP hesabına aktarmış olması gerekmektedir.

Üyelerin Amerikan Doları cinsinden yatırdıkları işlem veya güvence karşılığı teminatları ay sonu itibariyle Takasbank nezdindeki teminat hesaplarında kalırsa, Bankamızın pasifleri arasında yer alacağından mevcut Umumi Disponibilite Tebliği gereğince, Bankamızı disponibilite yükümlülüğü altına sokmakta ve kur riski ile karşı karşıya bırakmaktadır. Konu ile ilgili olarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) yetkilileri ile görüşülmüş ve söz konusu teminatların disponibilite yükümlülüğüne yol açmaması için bir düzenleme yapılması talep edilmiştir. Ancak, talebimiz uygun görülmez ise, Bankamız açısından doğan disponibilite yükümlülükleri ilgili üyelere aynen yansıtılacaktır.

Güvence karşılığı hesaplarına yatırılacak teminatların 500.000 Amerikan Doları tutarındaki bölümünün Amerikan Doları cinsinden teminat mektubu olarak getirilmesi zorunludur. Teminat mektupları kesin ve süresiz olmalıdır. Takas üyelerinin karşılıklı olarak ve aynı gruba ait bankaların birbirlerine verecekleri teminat mektupları kabul edilmeyecektir. Ayrıca, Bankamıza güvence karşılığı olarak teslim edilecek teminat mektupları Bankamızın risk santralizasyonu çerçevesinde belirlediği limitler dahilinde kabul edileceğinden, teminat mektupları alınmadan önce ilgili bankanın Bankamız nezdindeki limitinin yeterli olduğunun teyit edilmesi gerekmektedir.

İşlem teminatı ve güvence karşılığı hesaplarına yatırılan teminatlar İMKB'nin 154 ve 156 No'lu Genelgesi uyarınca günlük olarak değerlemeye tabi tutulacaktır. Değerleme sonucunda yatırılan işlem veya güvence karşılığı teminatları başlangıç teminatının %80'ine veya altına düşerse, ilgili üyeye teminat tamamlama çağrısı yapılır.

Değerleme işlemi sonucunda, işlem teminatları için yapılan teminat tamamlama çağrılarının aynı gün saat 16:30'a kadar, güvence karşılığı hesabı için yapılan teminat tamamlama çağrılarının ise 3 iş günü içinde tamamlanması zorunludur.

Güvence karşılığı hesabında bulunan serbest nakit veya nakit dışı teminatlar her ayın ilk 3 iş günü içinde çekilmelidir. İlk 3 iş günü içinde çekilmeyen güvence karşılığı serbest teminatları izleyen ayın başına kadar çekilemez.

İtfasına 5 iş günü kalan hazine bonusu, devlet tahvili ve dövize endeksli tahviller teminata kabul edilmez. Nakit dışı teminatlar içinde itfasına 5 işgününden daha az süre kalan DİBS'ler için, ilgili üyelere elektronik ortamda, uyarı mesajı gönderilir. İtfaya konu tahviller yapılan uyarıya rağmen değiştirilmedikleri takdirde, ilgili üyenin talimatına ihtiyaç duyulmaksızın itfa günü nakit dışı teminattan düşülerek Türk Lirası'na çevrilir ve aynı teminat hesabına aktarılır.

Teminatlandırma İMKB'nin 153 No'lu Genelgesi uyarınca, nakit esas alınarak yapılmaktadır. Bu çerçevede, sistemdeki nakit kompozisyon oranına bağlı olarak diğer teminatların değerlemeye alınması aşağıdaki şartlara bağlıdır:

- Teminat tamamlama çağrısı yapılan bir hesabın borcu kapanana kadar yatırmış olduğu nakit dışı teminatları değerlemeye tabi tutulmaz.

- Kompozisyondaki nakite bağı olarak değırlenebilecek maksimum nakit dışı teminat sistemde mevcut ise, yatırılan diğer nakit dışı teminatların fazlası değırlenmez.
- Zarar tutarının nakit teminatlarından dışılması nedeniyle kompozisyondaki nakit oranı bozulan bir hesaba yatırılan nakit dışı teminatlar da kompozisyondaki gerekli nakit miktarı sağlanana kadar değırlenmez.

Hesap güncelleştirme işlemleri İMKB'nin 153 No'lu Genelgesi uyarınca günlük olarak yapılacak ve Borsa işlemleri sonucu oluşan zararlar ilgili hesaptaki nakit teminattan otomatik olarak dışülecektir. İlgili hesaptaki nakit teminat tutarı yetersiz ise veya hesap güncelleştirme işlemi sonucunda toplam teminat, sürdürme teminatının altına dışüyorsa ilgili takas üyesine elektronik ortamda teminat tamamlama çağrısı yapılır. Teminat tamamlama yükümlölükleri, ilgili hesaba doğrudan yatırma şeklinde veya hesap türü bazında çalışan **“Piyasa işlemleri/Teminatlar Menüsünden 1.3 Margin Call Kapatma Takas Üyesi”** seçeneğinden toplu teminat yatırma biçiminde gerçekleştirilebilir.

Teminat tamamlama çağrısı yapılan hesaplara ilişkin teminat yatırma işlemlerinin saat 16:30'a kadar gerçekleştirilmesi zorunludur. Hesap güncelleştirme işlemleri nedeniyle yapılan teminat tamamlama çağrılarının nakit olarak ve ilgili hesap bazında yerine getirilmesi gerekmektedir.

Teminat tamamlama çağrısına muhatap olan hesapların ait olduğu üyelerin saat 16:30'a kadar yükümlölüklerini yerine getirmemesi durumunda ilgili üyelerin Bankamız nezdindeki serbest cari hesaplarına bloke konur.

Teminat tamamlama çağrısının yapıldığı gün, saat 16:30'a kadar teminat yükümlölüğünü nakit olarak yerine getirmeyen üye, herhangi bir ihbara gerek kalmaksızın temerrüde dışmüş sayılır. Temerrüt durumunda izlenecek yöntem ve esaslar, Yönetmelik ve İMKB'nin 153 No'lu Genelgesinde düzenlenmiştir. Temerrüt nedeniyle Güvence Karşılığı hesabındaki nakit veya nakit dışı teminatları kullanılan üyenin, derhal güvence karşılığı hesabındaki eksik tutarı tamamlaması zorunludur.

Temerrüde dışülen hesaba ait teminat tamamlama işlemleri, **“Piyasa İşlemleri/Teminatlar Menüsünden 1.4 Temerrüt Kapatma Takas Üyesi”** seçeneğinden hesap türü bazında toplu olarak gerçekleştirilebilir.

Temerrüde dışen üyeler teminat tamamlama yükümlölüğünü yerine getirdiğinde, **“Piyasa İşlemleri/Temerrüt Menüsünden 5.2 Tahakkuk Raporu”** seçeneğinden temerrüt nedeniyle tahakkuk ettirilen ceza tutarını öğrenebilirler. Söz konusu temerrüt cezasının 3 iş günü içinde **“Piyasa İşlemleri/Temerrüt Menüsünden 5.1 Tahakkuk Kapama”** seçeneğinden ödenmesi gerekmektedir.

Takasbank'ta zorunlu olarak tutulan Türk Lirası cinsinden işlem teminatları ve Türk Lirası cinsinden yatırılan Güvence Karşılığı payları Takasbank Fon Yönetimi tarafından mümkün olan en iyi şartlarda nemalandırılmaya çalışılır. Nemalandırma işlemi Takasbank Fon Yönetiminin limitleri dahilinde yapılır ve günün koşullarına göre nakit teminatların değırlendirilememesi durumunda, nema ödenmez.

Nemalandırılan nakit teminatlardan, dispoñibilite, BSMV, ve SSDF vb. yasal maliyetler düşüldükten sonra elde edilen nema geliri, işlem teminatları için günlük olarak, güvence karşılığı hesapları için ise ay sonları itibariyle, İMKB'nin 153 ve 156 No'lu Genelgesinde belirtilen esaslar çerçevesinde ilgili hesaplara eklenir.

Bankamız nezdindeki teminat hesaplarında kalan Türk Lirası cinsinden serbest işlem teminatlarına nema ödenmez. Takas üyeleri, teminat hesaplarında kalan serbest Türk Lirası cinsinden teminatlarının 11 No'lu serbest cari hesaplarına aktarılması veya EFT ile talep ettikleri bir hesaba gönderilmesi için, alt hesap bazında veya toplu olarak Bankamıza genel bir yazılı talimat verebilirler.

Serbest nakit işlem teminatlarının başlangıçta verilen genel talimatta belirtilen hesaptan farklı bir hesaba transferi isteniyorsa, sadece talimatın verildiği gün için geçerli olacak "İstisna Talimat" verilebilir. İstisna Talimatlar; ilgili takas üyeleri tarafından "Nema İşlemleri Menüsü İstisna Talimat Giriş/Değişiklik/Onay" ekranından elektronik ortamda Takasbank'a iletilir. İstisna talimatların son kabul saati 15:00'dir. Genel talimatlar veya istisna talimatları kar dağıtım işlemleri tamamlandıktan sonra otomatik olarak yerine getirilecektir.

Saygılarımızla,

TAKASBANK
İ.M.K.B.
TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş.

Emin ÇATANA
Genel Müdür
Yönetim Kurulu Üyesi

Ahmet ÇAKIRSOY
Genel Müdür Yrd.